

Luận Văn Group hỗ trợ viết luận văn thạc sĩ, chuyên đề, khóa luận tốt nghiệp, báo cáo thực tập, Assignment, Essay

Zalo/Sdt 0967 538 624/ 0886 091 915 Website: lamluanvan.net

HỌC VIỆN HÀNH CHÍNH QUỐC GIA

TIỂU LUẬN

Môn:

Đề tài: Tác động của văn hoá chính trị đến quá trình xây dựng chính sách, pháp luật ở các nước trên thế giới và ở Việt

Nam

Họ và tên:

Chuyên ngành:

Mã học viên:

MỤC LỤC

	Tran g
MỞ ĐẦU	1
CHƯƠNG I: QUAN ĐIỂM VỀ VĂN HÓA CHÍNH TRỊ	2
1.1. Khái niệm văn hóa chính trị	2
1.2. Vai trò của văn hóa chính trị	6
CHƯƠNG II: TÁC ĐỘNG CỦA VĂN HÓA CHÍNH TRỊ ĐẾN QUÁ TRÌNH XÂY DỰNG CHÍNH SÁCH, PHÁP LUẬT Ở CÁC NƯỚC TRÊN THẾ GIỚI VÀ Ở VIỆT NAM	8
2.1. Tác động của văn hóa chính trị đến quá trình xây dựng chính sách, pháp luật trên thế giới	8
2.2. Tác động của văn hóa chính trị đến quá trình xây dựng chính sách, pháp luật ở Việt Nam	10
KẾT LUẬN	18
TÀI LIỆU THAM KHẢO	19

Luận Văn Group hỗ trợ viết luận văn thạc sĩ, chuyên đề, khóa luận tốt nghiệp, báo cáo thực tập, Assignment, Essay

Zalo/Sdt 0967 538 624/ 0886 091 915 Website: lamluanvan.net

MỞ ĐẦU

Là một bộ phận, một biểu hiện đặc biệt của văn hóa nhân loại và văn hóa quốc gia - dân tộc, văn hóa chính trị ngày càng có vai trò quan trọng trong cuộc sống của con người. Văn hóa chính trị là những giá trị mang tính cốt lõi, là huyết mạch trong mỗi hệ thống chính trị. Văn hóa trong chính trị là hệ giá trị văn hóa được con người lựa chọn tiếp nhận và biểu hiện ra trong quá trình hoạt động chính trị và là giá trị cốt lõi của mỗi hệ thống chính trị. Nó thể hiện nhận thức về chính trị, lý tưởng, niềm tin vào chính trị và cách thức tham gia vào đời sống chính trị của các chủ thể theo những chuẩn mực phù hợp với mục tiêu chung của xã hội.

Ở Việt Nam và trên thế giới văn hóa chính trị ngày càng có vai trò quan trọng trong đời sống chính trị của đất nước, nhất là quá trình xây dựng chính sách, pháp luật

Từ vị trí, vai trò quan trọng của văn hóa chính trị mà tác giả lựa chọn chủ đề: *“Tác động của văn hoá chính trị đến quá trình xây dựng chính sách, pháp luật ở các nước trên thế giới và ở Việt Nam”* làm chủ đề tiểu luận.

CHƯƠNG I: QUAN ĐIỂM VỀ VĂN HÓA CHÍNH TRỊ

1.1. Khái niệm văn hóa chính trị

1.1.1. Cách tiếp cận và khái niệm văn hóa chính trị

Ý niệm về văn hóa chính trị đã được xuất hiện manh nha từ thời cổ đại. Platon, nhà triết học cổ đại Hy Lạp định nghĩa: “*Chính trị là nghệ thuật cai trị những con người với sự bằng lòng của họ*”¹. Cho đến khoảng giữa thế kỷ XX, các nhà khoa học mới nêu ra thuật ngữ văn hóa chính trị (political culture).

Từ cách tiếp cận hành vi, văn hóa chính trị chủ yếu được nghiên cứu dựa trên các hoạt động, các quyết định lựa chọn của con người khi họ tham gia vào đời sống chính trị. Nếu hiểu văn hoá là một hệ thống các ý nghĩa và niềm tin, thì văn hóa chính trị sẽ là hệ thống các ý nghĩa và niềm tin liên quan đến chính trị, nghĩa là liên quan đến quan hệ quyền lực giữa các cá nhân, giữa các nhóm trong một quốc gia, cũng như giữa các quốc gia với nhau. Những người đặt nền móng cho cách nhìn này là các nhà nghiên cứu chính trị học người Mỹ, Gabriel Almond và Sidney Verba.

Từ cách tiếp cận mác-xít, văn hóa chính trị được hiểu là một bộ phận, một phương diện của văn hoá trong xã hội có giai cấp. Nó biểu hiện khả năng, năng lực của con người trong việc giác ngộ lợi ích giai cấp, lợi ích dân tộc, trong việc tổ chức, hoàn thiện hệ thống tổ chức quyền lực nhằm hiện thực hoá lợi ích giai cấp, hay lợi ích nhân dân phù hợp với mục tiêu chính trị và sự tiến bộ xã hội. Văn hóa chính trị cũng thể hiện khả năng, mức độ điều chỉnh những quan hệ chính trị phù hợp với truyền thống và những chuẩn mực giá trị của cộng đồng.

Từ đó, có thể rút ra: “*Văn hóa chính là trình độ phát triển lịch sử của xã hội và của con người biểu hiện trong các kiểu, trong các cách thức tổ chức đời sống và hành động của con người, cũng như trong tổ hợp các giá trị vật chất, các giá trị tinh thần cùng các chuẩn mực hành vi do con người sáng tạo ra để điều chỉnh hành vi con người và được tích lũy lại, được làm phong phú thêm*

¹ Marcel Prelot và Georges Lescuyer (1975), *Lịch sử các tư tưởng chính trị*, Nxb Dalloz, Bản dịch của Viện Chính trị học - Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh, Hà Nội. Tr.67

trong quá trình con người tương tác với thiên nhiên và trong quan hệ với nhau trong xã hội”²

1.1.2. Các yếu tố cốt lõi của văn hóa chính trị

Khái niệm *văn hóa chính trị* có thể được hiểu theo những nghĩa rộng hoặc nghĩa hẹp khác nhau, song không thể thiếu những yếu tố tiêu biểu, cốt lõi làm nên nội hàm của nó. Trong số các yếu tố cốt lõi ấy có tri thức chính trị, ý thức chính trị, niềm tin chính trị, tình cảm chính trị, kinh nghiệm chính trị và năng lực hành động chính trị. Các yếu tố tiêu biểu và cốt lõi này gắn bó rất chặt chẽ với nhau, bổ sung lẫn cho nhau tạo thành phẩm chất, nhân cách, thúc đẩy sự tu dưỡng bản thân và năng lực chính trị của một cá nhân, một tổ chức, một đảng phái chính trị; đồng thời, chúng cũng góp phần để giúp một cá nhân hay một tổ chức hiện thực hóa các mục đích chính trị của mình.

Lịch sử xã hội loài người cho thấy, những người làm chính trị tài ba hoặc những lãnh tụ chính trị xuất chúng đều là những người có *văn hóa chính trị* cao, trong đó nổi bật là tri thức chính trị. Nói khác đi là những người có đầu óc quyết đoán mạnh mẽ, am hiểu sâu sắc nhiều lĩnh vực, từ lịch sử, văn hóa, nghệ thuật quân sự đến địa - chính trị, nhất là năng lực tổ chức, quản trị, lãnh đạo, điều hành và có uy tín với những người xung quanh. Về điều này, V.I.Lênin từng nhấn mạnh: *“Trong lịch sử, chưa hề có một giai cấp nào giành được quyền thống trị, nếu nó không đào tạo ra được trong hàng ngũ của mình những lãnh tụ chính trị, những đại biểu tiên phong có đủ khả năng tổ chức và lãnh đạo phong trào”³*.

Một trong những thành tố quan trọng thứ hai của *văn hóa chính trị* là *ý thức chính trị*. Đây chính là các quan điểm về con đường đi và bản chất của chế độ xã hội; về quan hệ giữa các giai cấp trong xã hội; về vấn đề nhà nước, hệ thống chính trị và các đảng phái trong một xã hội. Ý thức chính trị của một xã hội bao gồm *ý thức chính trị thường ngày* và *ý thức chính trị lý luận*.

² Nguyễn Trọng Chuẩn: *Văn hóa ứng xử ở Việt Nam hiện nay: Thực trạng và một số vấn đề đặt ra*, Tạp chí Triết học, số 7 (350), H, 2020, tr.19-20.

³ V.I.Lênin: *Toàn tập*, Nxb. Tiến bộ, Mátxcova, 1978, t.4, tr.473

Mặc dù chưa phản ánh sâu sắc các quan hệ giai cấp và lợi ích giai cấp trong xã hội, song ý thức chính trị thường ngày ít nhiều vẫn có khả năng làm tăng thêm vốn hiểu biết, kinh nghiệm văn hóa chính trị.

Nói đến văn hóa chính trị còn phải nói đến niềm tin chính trị - yếu tố quan trọng trong hoạt động chính trị. Nếu niềm tin là sự trải nghiệm, sự cảm nhận và quan trọng nhất là kết quả của quá trình nhận thức, đúc kết thực tiễn của con người về xã hội và thế giới xung quanh, đồng thời cũng là sự tự nhận thức, tự ý thức về chính bản thân mình, thì niềm tin chính trị là yếu tố giúp cho con người vững vàng trong mọi tình huống - dù thuận lợi hay khó khăn. Niềm tin chính trị là nhân tố cốt lõi, quyết định sự ổn định, vững vàng về tư tưởng chính trị của một con người.

Trong niềm tin chính trị còn bao hàm cả tình cảm chính trị. Những người làm chính trị mà thiếu tình cảm chính trị thì sức mạnh, động lực để hành động thực thi mục đích sẽ suy giảm đáng kể.

Khi những người “cầm cân nảy mực” có một nền tảng văn hóa chính trị tiên bộ thì xã hội được đề cao đúng nghĩa các giá trị dân chủ, pháp quyền, công bằng, nhân văn; quốc gia hùng cường, văn minh, phát triển; nhân dân có cuộc sống ấm no, tự do, hạnh phúc.

Những yếu tố làm nên văn hóa chính trị còn phải kể đến kinh nghiệm chính trị và năng lực hành động chính trị. Kinh nghiệm chính trị trong sự nghiệp của mỗi cá nhân sẽ từng bước được bổ sung, bồi đắp, làm phong phú thêm và được kiểm nghiệm thông qua năng lực hành động chính trị. Kinh nghiệm chính trị cùng với tri thức chính trị và niềm tin chính trị sẽ góp phần bổ sung, hoàn thiện, thúc đẩy và phát triển khả năng hành động chính trị thực tiễn của những người có trách nhiệm trong hệ thống chính trị. Nếu cán bộ các cấp không biết “luôn luôn tự hỏi mình, tự kiểm điểm mình và đồng chí mình”, không biết “cách phê bình và tự phê bình”⁴, không biết rút kinh nghiệm trong hoạt động chính trị, trong thực thi chính sách để điều chỉnh chính sách và cách thực thi chính sách cho phù hợp thì sẽ rất khó thành công, thậm chí không tránh được thất bại.

⁴ Hồ Chí Minh: *Toàn tập*. Nxb. Chính trị quốc gia Sự thật, H, 2011, t.5, tr.305

Từ những nội dung nêu trên, để thêm một lần nữa khẳng định và xác định lại rằng, *tri thức chính trị, ý thức chính trị, niềm tin chính trị, tình cảm chính trị, kinh nghiệm chính trị và năng lực hành động chính trị* là những yếu tố cốt lõi làm nên *văn hóa chính trị* của chế độ, thể chế.

1.1.3. Phân loại và chức năng của văn hóa chính trị

Phân loại văn hóa chính trị. Văn hóa chính trị nếu chia theo cấp độ cá nhân và tập thể. Văn hóa chính trị cá nhân, bao gồm văn hóa chính trị tham gia, văn hóa chính trị thần phục, văn hóa chính trị thờ ơ. Văn hóa chính trị của tổ chức gồm văn hóa chính trị đồng thuận – xung đột, văn hóa chính trị của giới tinh hoa – quần chúng

Văn hóa chính trị chia theo quốc gia có 03 cấp độ. Hệ thống là các quan điểm về giá trị của các nhà lãnh đạo, của công nhân và của các tổ chức. Quá trình là khuynh hướng tham gia vào các quá trình chính trị của công dân. Chính sách là những chính sách công dân mong đợi từ chính phủ, mục tiêu chính sách, cách thức đạt được chính sách.

Chức năng của văn hóa chính trị. Văn hóa chính trị có các chức năng: Giáo dục, giao tiếp và liên kết cộng đồng và điều chỉnh hành vi của các công dân, các nhà chính trị khi họ tham gia vào đời sống chính trị.

1.1.4. Đặc điểm của văn hóa chính trị

Văn hóa chính trị mang tính giai cấp. Đây là tính chất nổi bật thuộc bản chất của văn hóa chính trị. văn hóa chính trị phục vụ trực tiếp cho lợi ích, quyền lực của giai cấp thống trị, bảo vệ và truyền bá hệ tư tưởng của giai cấp đó trong xã hội, trong cuộc đấu tranh giai cấp. Do vậy, phải luôn luôn thâm nhuần quan điểm lịch sử - cụ thể để nhận thức và đánh giá văn hóa chính trị ở mỗi một chế độ xã hội, mỗi một thời đại nhất định, không phi lịch sử, phi chính trị, phi giai cấp.

Văn hoá chính trị mang tính dân tộc và tính nhân loại. Tính dân tộc và tính nhân loại được thể hiện là khuynh hướng chính trị, quan điểm chính trị để nhận thức, đánh giá, sử dụng, kế thừa và phát huy tính dân tộc cũng như tiếp thu những tinh hoa văn hoá các thời đại của nhân loại. Thái độ chính trị, nhãn quan

văn hoá đúng đắn, không giáo điều, không biệt phái đòi hỏi không tách rời các tính chất đó, không tuyệt đối hoá cái này để phủ nhận, xem nhẹ cái kia, cũng không phạm vào sai lầm xa rời lập trường, quan điểm, nguyên tắc giai cấp công nhân trong vấn đề văn hóa chính trị bởi vì, hệ tư tưởng là điểm cốt lõi của văn hóa chính trị và đây là vấn đề gay gắt nhất đang diễn ra trong cuộc đấu tranh tư tưởng, lý luận và chính trị hiện nay trên thế giới.

Văn hóa chính trị mang tính lịch sử. Văn hóa chính trị bao giờ cũng mang tính lịch sử. Chính trị và văn hóa chính trị là những phạm trù động, biến đổi trong những điều kiện lịch sử xác định. Trình độ, chuẩn mực văn hóa chính trị của mỗi người và mỗi giai cấp không cố định, bất biến mà luôn có sự thay đổi. Văn hóa chính trị bị quy định bởi những điều kiện khách quan và nhân tố chủ quan. Biểu hiện tính lịch sử của văn hóa chính trị: văn hóa chính trị không phải là cái gì bất biến mà luôn có sự vận động phát triển. Trong các điều kiện lịch sử khác nhau, tính chất, nội dung, mức độ phát triển của văn hóa chính trị không giống nhau.

Văn hóa chính trị luôn có tính đa dạng, phản ánh tính đa dạng, khác biệt của văn hoá. Cái cốt lõi của văn hóa chính trị đó là hệ tư tưởng, văn hóa chính trị của mỗi giai cấp bị chi phối bởi hệ tư tưởng giai cấp và những nhân tố kinh tế, xã hội, lịch sử, văn hoá, tâm lý dân tộc, truyền thống và tập quán trong xã hội, tạo nên những khác biệt đặc thù sâu sắc. Trong mỗi nền chính trị, văn hóa chính trị cũng không thuần nhất mà có sự đa dạng, phong phú của các loại hình văn hóa chính trị tương ứng với từng giai cấp, từng xã hội khác nhau.

1.2. Vai trò của văn hóa chính trị

Văn hóa chính trị có vai trò to lớn trong quản trị quốc gia. Quốc gia khó có thể phát triển được, tức “đôi chân” (thể chế kinh tế) khó có thể đi được nếu không có sự giúp đỡ, “định hướng” đường đi bởi các “giác quan” (thể chế văn hóa), không có sự giúp sức để loại bỏ các rào cản, hay “mở đường” đi bởi “đôi tay” (thể chế chính trị).

Với tư cách là một bộ phận, một phương diện của văn hóa nói chung, văn hóa chính trị có vai trò quan trọng trong việc điều chỉnh, định hướng quan hệ

giữa các chủ thể chính trị, giữa con người với tổ chức, cộng đồng xã hội trong đời sống chính trị và đời sống xã hội sao cho phù hợp với những giá trị chân, thiện, mỹ.

Ở góc độ khách thể, văn hóa chính trị là một trong những nhân tố tinh thần, có sức mạnh góp phần khắc phục những mặt trái, những ảnh hưởng tiêu cực của môi trường, hoàn cảnh đến đạo đức, lối sống, đồng thời khơi dậy tính năng động, sáng tạo trong việc vận dụng cơ hội, điều kiện thuận lợi cho việc phát triển và hoàn thiện nhân cách con người xã hội chủ nghĩa, đáp ứng yêu cầu sự nghiệp xây dựng và đổi mới đất nước hiện nay.

CHƯƠNG II: TÁC ĐỘNG CỦA VĂN HÓA CHÍNH TRỊ ĐẾN QUÁ TRÌNH XÂY DỰNG CHÍNH SÁCH, PHÁP LUẬT Ở CÁC NƯỚC TRÊN THẾ GIỚI VÀ Ở VIỆT NAM

2.1. Tác động của văn hóa chính trị đến quá trình xây dựng chính sách, pháp luật trên thế giới

Vai trò của văn hóa chính trị có tác động to lớn đến các nước trên thế giới. Trong đó từng nước trên thế giới văn hóa chính trị lại có sự tác động khác nhau phụ thuộc vào chế độ chính trị của từng nước ấy. Ở tiểu luận này, tác giả tập trung làm rõ tác động của văn hóa chính trị đến Châu Á và Bắc Mỹ.

Một là, tại các nước Châu Á, đại biểu là Trung Quốc

Tại Hội nghị Trung ương 6 của Đảng Cộng sản Trung Quốc khóa XVIII, Tổng Bí thư Đảng Cộng sản Trung Quốc Tập Cận Bình nói: “*Cần phải chú trọng tăng cường xây dựng văn hóa chính trị trong đảng, không ngừng vun đắp tạo môi trường chính trị lành mạnh*”⁵. Như vậy, có thể thấy Trung Quốc rất coi trọng xây dựng văn hóa chính trị.

Tác động tích cực

Thứ nhất, văn hóa chính trị làm đổi mới tác phong và bồi dưỡng, giáo dục tư tưởng chính trị cho cán bộ đảng viên trong Đảng Cộng sản Trung Quốc. Bộ Chính trị Đảng Cộng sản Trung Quốc đã ban hành “8 quy định” về sửa đổi tác phong làm việc và quán triệt toàn đảng từ trên xuống thực hiện hoạt động thực tiễn giáo dục đường lối quần chúng với chủ đề là “vì dân, thiết thực, liêm khiết”, tập trung giải quyết vấn đề “4 tác phong” (chủ nghĩa hình thức, chủ nghĩa hưởng lạc, chủ nghĩa quan liêu và chủ nghĩa xa hoa lãng phí) tồn tại trong nhiều cán bộ, đảng viên

Thứ hai, văn hóa chính trị thúc đẩy hoàn thiện pháp luật của Trung Quốc. Với thể chế chính trị nhất nguyên và vai trò lãnh đạo tuyệt đối của Đảng cộng sản Trung Quốc thì văn hóa chính trị của đảng đã tác động to lớn trong lĩnh vực tư pháp. Văn hóa chính trị đã làm cho pháp luật Trung Quốc được xây dựng thống nhất, có hệ thống. Hệ thống pháp luật được chia thành bốn cấp độ về tính hiệu quả theo thứ bậc giảm dần: Hiến pháp; Luật; Quy định hành chính, phiên

⁵ Vương Bình Lâm: *Tăng cường xây dựng văn hóa chính trị trong đảng - Học tập quán triệt tinh thần Hội nghị Trung ương 6 Khóa XVII Đảng Cộng sản Trung Quốc*, Nhân dân Nhật báo, ngày 21-12-2016, <http://opinion.people.com.cn>

dịch tư pháp, quy định của quân đội và Luật và quy định của địa phương, quy định của sở. Sự thống nhất chặt chẽ từ Trung ương đến địa phương được luật pháp Trung Quốc duy trì khá chặt chẽ.

Tác động tiêu cực

Thứ nhất, Văn hóa chính trị của Trung Quốc vẫn còn hạn chế bởi tư tưởng nước lớn, khiến các nước khác phải phụ thuộc vào Trung Quốc khiến cho văn hóa chính trị nước này có tính cực đoan, bành trướng tâm ảnh hưởng sang các nước khác.

Thứ hai, văn hóa chính trị của Trung Quốc hoàn thiện luật pháp nước này, tuy nhiên do đặc thù của quốc gia có thể chế chính trị nhất nguyên làm cho chiến lược sử dụng phương pháp để đánh giá chính sách thường được quyết định bởi những người khi cầm quyền. Sự ảnh hưởng mạnh mẽ của việc phân chia chính quyền theo từng ngành riêng biệt ở Trung Quốc khiến việc xây dựng chính sách thông qua các đạo luật để áp dụng phổ biến và rộng rãi trong đời sống là một việc không được ủng hộ.⁶

Hai là, tại khu vực Bắc Mỹ, tiêu biểu là Mỹ

Văn hóa chính trị cũng được nước Mỹ - siêu cường số 01 thế giới hiện nay coi trọng và phát huy. Sự tác động của văn hóa chính trị đến xây dựng chính sách, pháp luật tại Mỹ có những đặc điểm sau:

Tác động tích cực

Thứ nhất, văn hóa chính trị tác động đến nền chính trị nước Mỹ có sự đa dạng. nước Mỹ còn là một chính quyền liên bang, chính quyền này lại chia sẻ quyền lực với chính quyền của từng tiểu bang, mô hình này kết hợp phân chia quyền lực theo cả chiều ngang (tam quyền phân lập) và chiều dọc (giữa liên bang với tiểu bang). Vì vậy, mà văn hóa chính trị ở nước Mỹ cũng đa dạng ở từng tiểu bang.

Thứ hai, văn hóa chính trị nước Mỹ tác động tới xây dựng và thực hiện luật pháp ở nước này. Hiến pháp của nước Mỹ, pháp luật của nước Mỹ có nhiều cấp, là hệ thống pháp luật Liên Bang. Vì vậy, văn hóa chính trị tác động lên

⁶ Lê Văn Hòa, “Giám sát và đánh giá chính sách công”, Nxb Chính trị quốc gia – Sự thật, Hà Nội, 2016.

pháp luật nước Mỹ tạo ra cho pháp luật ở Mỹ có sự tam quyền phân lập ngăn chặn các quyền lực liên bang tập trung, phân chia các quyền lực liên bang thành các ngành lập pháp, hành pháp và tư pháp, tạo điều kiện cho việc duy trì luật pháp ở quốc gia liên minh 13 khu vực thuộc địa, mỗi khu vực đều độc lập tách khỏi Anh Quốc được cơ bản ổn định.

Tác động tiêu cực

Thứ nhất, Văn hóa chính trị ở nước Mỹ vẫn là văn hóa lưỡng bang. Ở Mỹ có hai chính đảng là Đảng Dân chủ và Đảng Cộng hòa. Sự cạnh tranh giữa hai chính đảng này đã diễn ra trong nhiều thập kỷ qua. Đảng nào nắm quyền, đảng đó được quyết định về văn hóa chính trị của nước Mỹ, không chỉ ở Thượng viện mà còn cả Hạ viện; không chỉ trong Đảng mà còn đối với chính sách, pháp luật của đất nước. Bên cạnh đó, Sự không đồng nhất này dẫn đến văn hóa chính trị không phát huy được đúng vai trò của mình.

Thứ hai, văn hóa chính trị tác động tới nước Mỹ, tuy có tác dụng nhưng chưa được rõ ràng, đến nay các bang vẫn giữ nhiều thẩm quyền lớn do vậy pháp luật ở các liên bang chỉ ở mức hạn chế. Văn hóa chính trị ở Mỹ còn chưa phát huy hết vai trò của mình trong việc xây dựng luật pháp hướng đến xây dựng và phát triển xã hội nước Mỹ hướng đến chân, thiện, mỹ.

2.2. Tác động của văn hóa chính trị đến quá trình xây dựng chính sách, pháp luật ở Việt Nam

2.2.1. So sánh văn hóa chính trị ở Việt Nam với các nước trên thế giới

Văn hóa Việt Nam nói chung, văn hóa chính trị Việt Nam nói riêng vừa mang hệ thống các giá trị chung của văn hóa thế giới, đồng thời có những giá trị là đặc trưng của văn hóa chính trị Việt Nam.

Một là, văn hóa chính trị của Việt Nam có những nét đặc sắc riêng. Những yếu tố làm nên nét đặc sắc của văn hóa chính trị Việt Nam là ý thức độc lập dân tộc, tự lực tự cường, tinh thần yêu nước, đoàn kết cộng đồng đã trở thành nội dung bền vững mang tính truyền thống của văn hóa chính trị Việt Nam; là lòng tự hào, tự tôn dân tộc, nền văn hiến quốc gia, tinh thần yêu nước, đoàn kết, phát huy nội lực, sức mạnh của mọi tầng lớp nhân dân, gắn liền với việc coi trọng,

tôn vinh hiền tài đã tạo nên sức sống của văn hóa chính trị; là sự tôn trọng đạo lý, tôn trọng chính nghĩa, bảo vệ công lý, ý chí quật cường dân tộc, lòng nhân ái, khoan dung, độ lượng, vị tha. Những nét đẹp đó đã tác động, ảnh hưởng, làm cho văn hóa chính trị Việt Nam mang tính nhân văn, nhân đạo sâu sắc. Tất cả những giá trị căn bản này tạo nên nét đẹp của văn hóa chính trị của con người Việt Nam và cũng là những giá trị đạo đức tốt đẹp được lưu truyền qua các thế hệ.

Hai là, văn hóa chính trị của Việt Nam mang đầy đủ văn hóa chính trị trong chủ nghĩa xã hội. Hệ tư tưởng của chủ nghĩa Mác - Lênin trở thành một bộ phận quan trọng của văn hóa chính trị Việt Nam hiện đại. Nền chính trị Việt Nam lấy chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh làm nền tảng tư tưởng, với định hướng xây dựng xã hội chủ nghĩa. Văn hóa chính trị vừa là nội dung, vừa là động lực, lại vừa là biểu hiện chất lượng của nền dân chủ; là nhân tố thúc đẩy việc thực hiện các mục tiêu của xã hội chủ nghĩa và phương thức và trình độ làm chủ của quần chúng, làm cho nhân dân lao động trở thành chủ thể của quyền lực chính trị. Nền chính trị Việt Nam hướng tới mục tiêu: “dân giàu, nước mạnh, dân chủ, công bằng, văn minh”.

Ba là, người dân tham gia vào đời sống chính trị ngày càng sâu rộng. Sự tham gia cho thấy thái độ của người dân đối với hệ thống chính trị và nó được thể hiện ở những hành động cụ thể. Tham gia thảo luận về các vấn đề chính sách; tham gia quyết định các vấn đề liên quan đến bản thân người dân tại cơ sở; Mặt trận Tổ quốc Việt Nam và các tổ chức chính trị - xã hội đóng vai trò ngày càng quan trọng trong giám sát và phản biện xã hội.

2.2.2. Tác động của văn hóa chính trị đến quá trình xây dựng chính sách, pháp luật ở Việt Nam

Văn hóa chính trị tác động to lớn đến quá trình xây dựng chính sách, pháp luật ở Việt Nam. Nghị quyết Hội nghị lần thứ 9, Ban Chấp hành Trung ương (khóa XI) về xây dựng và phát triển văn hóa, con người Việt Nam đáp ứng yêu cầu phát triển bền vững đất nước định hướng: “*Chú trọng chăm lo xây dựng văn*

hóa trong Đảng, trong các cơ quan nhà nước và các đoàn thể; coi đây là nhân tố quan trọng để xây dựng hệ thống chính trị trong sạch, vững mạnh. Trong đó, trọng tâm là xây dựng đội ngũ cán bộ, đảng viên, công chức, viên chức có phẩm chất đạo đức, tận tụy, hết lòng phụng sự Tổ quốc, phục vụ Nhân dân, gắn bó máu thịt với Nhân dân; có ý thức thượng tôn pháp luật, dân chủ đi đôi với kỷ luật, kỷ cương; tự do cá nhân gắn với trách nhiệm xã hội và nghĩa vụ công dân. Ngăn chặn, đẩy lùi tình trạng suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống trong một bộ phận cán bộ, công chức, đảng viên”⁷.

Có thể thấy văn hóa chính trị đã làm cho Việt Nam đã đạt được những thành tựu to lớn về xây dựng chính sách, pháp luật ở Việt Nam

Ngay từ khi thành lập Đảng, Đảng ta thường xuyên quan tâm vấn đề dân trí, văn hóa chính trị của người dân và luôn quan tâm đến nâng cao dân trí, trình độ văn hóa chính trị trong Đảng, Nhà nước, tổ chức chính trị - xã hội và cho toàn dân. Ngay từ khi chưa giành chính quyền, Đảng Cộng sản Việt Nam đã nhận thức được sự cần thiết phải gắn kết phát triển văn hóa với xây dựng, phát triển kinh tế xã hội; phải xây dựng văn hóa trong Đảng, trong hệ thống chính trị, trọng tâm là xây dựng tư tưởng, đạo đức lối sống và đời sống văn hóa trong các tổ chức Đảng, Nhà nước, đoàn thể nhân dân, trong cán bộ, đảng viên, công chức, viên chức.

Trong Đề cương về văn hóa Việt Nam năm 1943, Đảng ta đã khẳng định: *“Quan hệ giữa văn hoá và kinh tế, chính trị,... văn hoá là một trong ba mặt trận (kinh tế, chính trị, văn hoá) ở đó người cộng sản phải hoạt động”⁸*. Chủ tịch Hồ Chí Minh khẳng định: *“Văn hoá, nghệ thuật cũng như mọi hoạt động khác, không thể đứng ngoài, mà phải ở trong kinh tế và chính trị”⁹*. Đặc biệt qua hơn 30 năm đổi mới, đất nước đang đi vào chiều sâu của quá trình đổi mới kinh tế gắn với đổi mới chính trị, của dân chủ hóa đời sống chính trị, xây dựng văn hóa

⁷ Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa XI, *Nghị quyết Hội nghị lần thứ 9 về xây dựng và phát triển văn hóa, con người Việt Nam đáp ứng yêu cầu phát triển bền vững đất nước*, Hà Nội, 2014

⁸ Đảng Cộng sản Việt Nam, *Văn kiện Đảng toàn tập*, tập 7, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội - 2010, tr. 316

⁹ Hồ Chí Minh, *Toàn tập*, tập 7, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội - 2011, tr. 246.

chính trị đã có những thành công, tác động mạnh mẽ và quyết định đến thắng lợi của cách mạng.

Hiện nay, trình độ văn hóa chính trị trong Đảng, Nhà nước, tổ chức chính trị - xã hội và toàn dân đã được nâng rõ rệt. Sự tham gia vào đời sống chính trị của nhân dân ta ngày càng rõ ràng, đầy đủ và sâu rộng. Lòng tin của nhân dân đối với chế độ và tiền đề của đất nước, với Đảng, với Nhà nước được khẳng định, trình độ tri thức và sự hiểu biết chính trị, niềm tin và tình cảm chính trị của các tầng lớp nhân dân về cơ bản được nâng cao; tính tự giác và tích cực tham gia các hoạt động chính trị của đất nước phục vụ lợi ích của nhân dân và toàn xã hội cũng có nhiều chuyển biến. Các chủ thể nhận thức sâu hơn về những giá trị xã hội, về quyền và nghĩa vụ của mình cũng như khả năng độc lập đánh giá về những sự kiện chính trị đang diễn ra.

Đại hội XIII: Đảng luôn nhấn mạnh vai trò đặc biệt quan trọng của văn hóa chính trị như: vấn đề quyết tâm chính trị, bản lĩnh chính trị, phẩm chất chính trị, giáo dục chính trị, bảo vệ chính trị đánh giá ưu điểm hạn chế của giáo dục chính trị trong đảng, đối với các tổ chức và toàn xã hội.

Công tác xây dựng Đảng về chính trị được đặc biệt chú trọng. Kiên định đường lối đổi mới và các nguyên tắc xây dựng Đảng. Bản lĩnh chính trị, trình độ, trí tuệ, tính chiến đấu của toàn Đảng và của mỗi cán bộ, đảng viên, trước hết là cán bộ lãnh đạo, quản lý chủ chốt các cấp từng bước được nâng lên.

Công tác xây dựng Đảng về tư tưởng được tăng cường; công tác bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng, đấu tranh phản bác các quan điểm sai trái, thù địch được lãnh đạo, chỉ đạo tập trung, chuyển biến tích cực; nghiên cứu và giáo dục lý luận chính trị tiếp tục được chú trọng, đổi mới, góp phần tạo sự đoàn kết nhất trí trong Đảng, đồng thuận trong xã hội. Tư duy lý luận của Đảng có bước phát triển. Hệ thống lý luận về đường lối đổi mới, về chủ nghĩa xã hội và con đường đi lên chủ nghĩa xã hội ở Việt Nam tiếp tục được bổ sung, phát triển¹⁰.

¹⁰ Đảng Cộng sản Việt Nam, *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII*, Tập I, Nxb. Chính trị quốc gia, tr73,74.

Công tác giáo dục chính trị, tư tưởng, học tập chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh tiếp tục được đẩy mạnh, nội dung, hình thức đa dạng, phong phú hơn. Tư duy lý luận của Đảng có bước phát triển. Hệ thống lý luận về đường lối đổi mới, về chủ nghĩa xã hội và con đường đi lên chủ nghĩa xã hội ở Việt Nam tiếp tục được bổ sung, phát triển Công tác tổng kết thực tiễn, nghiên cứu lý luận được đẩy mạnh, góp phần cung cấp các luận cứ khoa học cho việc hoạch định đường lối, chủ trương của Đảng¹¹.

Công tác đào tạo, bồi dưỡng lý luận chính trị được đổi mới cả về nội dung và phương pháp; tăng cường quản lý, kỷ luật trong giảng dạy, học tập; chất lượng đào tạo bồi dưỡng được nâng lên; từng bước khắc phục tình trạng lười học, ngại học lý luận chính trị, dạy và học hình thức¹².

Chú trọng phát triển đồng bộ khoa học tự nhiên, khoa học kỹ thuật và công nghệ, khoa học xã hội và nhân văn, khoa học lý luận chính trị¹³.

Khoa học xã hội và nhân văn, khoa học lý luận chính trị góp phần tích cực cung cấp luận cứ cho việc xây dựng đường lối, chính sách; bảo vệ, phát triển nền tảng tư tưởng của Đảng; xây dựng, phát triển kinh tế, văn hoá, xã hội, con người Việt Nam và bảo vệ Tổ quốc¹⁴. Khơi dậy mạnh mẽ tinh thần yêu nước, ý chí tự cường dân tộc, sức mạnh đại đoàn kết toàn dân tộc và khát vọng phát triển đất nước phồn vinh, hạnh phúc¹⁵.

Văn hóa chính trị cũng tác động to lớn tới việc xây dựng và hoàn thiện hệ thống pháp luật tại Việt Nam. Văn hóa chính trị đã ảnh hưởng mạnh mẽ tới hiệu quả của hoạt động thực hiện pháp luật của các chủ thể pháp luật, đặc biệt là các cá nhân, cơ quan Nhà nước có thẩm quyền áp dụng pháp luật. Hiện nay Đảng ta luôn quan tâm chỉ đạo sâu sát đối với việc tuyên truyền và phổ biến kiến thức

¹¹ Đảng Cộng sản Việt Nam, *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII*, Tập II, Nxb. Chính trị quốc gia, tr169,170.

¹² Đảng Cộng sản Việt Nam, *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII*, Tập II, Nxb. Chính trị quốc gia, tr.170

¹³ Đảng Cộng sản Việt Nam, *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII*, Tập I, Nxb. Chính trị quốc gia, tr140.

¹⁴ Đảng Cộng sản Việt Nam, *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII*, Tập I, Nxb. Chính trị quốc gia,, tr63,64.

¹⁵ Đảng Cộng sản Việt Nam, *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII*, Tập I, Nxb. Chính trị quốc gia, tr110

nhằm nâng cao ý thức chính trị cũng như hiểu biết pháp luật cho các Đảng viên và đã đạt được kết quả tốt đẹp, để các Đảng viên luôn là những người đi trước, gương mẫu thực hiện pháp luật, từ đó tăng được lòng tin của quần chúng nhân dân.

Văn hóa chính trị tốt đẹp giúp cho môi trường chính trị ổn định tạo điều kiện thuận lợi đối với hoạt động thực hiện pháp luật, vì nó củng cố ý thức và niềm tin chính trị của cán bộ, Đảng viên và quần chúng nhân dân đối với sự lãnh đạo của Đảng, gia tăng lập trường chính trị – tư tưởng của các cá nhân có thẩm quyền áp dụng pháp luật.

Tuy nhiên, văn hóa chính trị trên thực tế ở nước ta vẫn chưa được quan tâm đúng mức dẫn đến chưa phát huy hết sức mạnh của văn hóa chính trị trong xây dựng chính sách, pháp luật.

Quá trình xây dựng văn hóa chính trị ở nước ta thời gian qua còn nhiều bất cập. Một số cấp ủy đảng chưa quan tâm, nội dung còn khô cứng, thiếu sức thuyết phục, hình thức còn đơn điệu, nghèo nàn, còn biểu hiện áp đặt. Trình độ văn hóa chính trị của nhân dân ta đang đứng trước những vấn đề cấp thiết phải giải quyết, như: còn một bộ phận nhân dân chưa tích cực tìm hiểu, học tập, nâng cao nhận thức chính trị, tri thức chính trị còn nhiều bất cập, nhất là nhân dân ở vùng sâu, vùng xa, miền núi, hải đảo... Một bộ phận không nhỏ nhân dân còn hạn chế trong phản biện, tranh luận chính trị; những sinh hoạt chính trị nhằm đóng góp xây dựng chủ trương, đường lối của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước.

Phương châm “dân biết, dân bàn, dân làm, dân kiểm tra” tuy đã được tuyên truyền sâu rộng trong đại đa số quần chúng nhân dân, nhưng số lượng và chất lượng tham gia của các tầng lớp nhân dân chưa cao; một số ít còn thờ ơ với những sự kiện chính trị, thiếu định hướng chính trị trong các hoạt động; thậm chí còn tâm lý e ngại, né tránh các vấn đề chính trị của nhiều người dân, hoặc còn bộ phận nhỏ nhân dân, nhất là lớp trẻ (do thiếu kinh nghiệm và bị tác động bởi chiến lược “diễn biến hòa bình”) nên dễ lung lay niềm tin chính trị, từ đó có sự dao động về tư tưởng, thái độ hoài nghi đối với Đảng, với Nhà nước và chế

độ xã hội chủ nghĩa; hành động chính trị còn thụ động, thiếu tính sáng tạo,... Chính những hạn chế trên đã ảnh hưởng không tốt đến việc hình thành và phát huy văn hóa tranh luận trong chính trị, dân chủ, pháp luật,...

Việc giáo dục chính trị, tư tưởng cho cán bộ, đảng viên chưa thường xuyên; một bộ phận đảng viên chưa nắm vững chủ trương, đường lối của Đảng. Việc học tập lý luận chính trị tuy có nhiều cố gắng nhưng vẫn chưa đáp ứng yêu cầu. Công tác thông tin, tuyên truyền một số đường lối, chủ trương của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước chưa kịp thời, hình thức chưa phong phú. Đấu tranh phản bác các quan điểm sai trái, thù địch có lúc, có nơi tính chiến đấu chưa cao, còn bị động, lúng túng. Việc dự báo, nắm bắt tình hình tư tưởng của cán bộ, đảng viên, tâm tư, nguyện vọng của nhân dân và định hướng dư luận xã hội có lúc chưa kịp thời. Kết quả thực hiện một số chủ trương của Đảng về quản lý báo chí, truyền thông, xuất bản, quản lý internet, mạng xã hội chưa đáp ứng yêu cầu¹⁶.

Công tác nắm và giải quyết vấn đề chính trị hiện nay có nơi, có lúc còn hạn chế. nhiều nơi còn tình trạng nể nang, chưa chỉ rõ những cán bộ có biểu hiện chạy chức, chạy quyền, cơ hội chính trị, tham vọng quyền lực¹⁷.

Vì vậy, để phát huy vai trò của văn hóa chính trị trong xây dựng chính sách pháp luật ở Việt Nam trong thời gian tới, cần tập trung thực hiện tốt một số biện pháp sau:

Một là, tích cực nghiên cứu các giá trị văn hóa chính trị nhất là chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, tinh hoa văn hóa chính trị thế giới và Việt Nam.

Hai là, nâng cao trình độ học vấn, mặt bằng dân trí trong xã hội.

Ba là, đẩy mạnh truyền bá, giáo dục các giá trị của văn hóa chính trị trong xã hội.

¹⁶ Đảng Cộng sản Việt Nam, *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII*, Tập II, Nxb. Chính trị quốc gia, tr172.

¹⁷ Đảng Cộng sản Việt Nam, *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII*, Tập II, Nxb. Chính trị quốc gia, tr197.

Bốn là, tập trung nỗ lực của cả hệ thống chính trị củng cố, tăng cường niềm tin của nhân dân vào Đảng, Nhà nước và chế độ.

Năm là, Chú trọng xây dựng các thiết chế chính trị, xã hội theo chuẩn mực văn hóa chính trị xã hội chủ nghĩa.

KẾT LUẬN

Văn hoá chính trị là một lĩnh vực, một biểu hiện của văn hoá loài người trong xã hội có giai cấp. Trong tiến trình phát triển của lịch sử, các giai cấp cầm quyền đã thay nhau sử dụng thứ quyền lực đặc biệt này để duy trì sự thống trị và phát triển của xã hội. Ngày nay, hơn bao giờ hết, sự thâm nhập ngày càng sâu, rộng của văn hoá vào đời sống chính trị, làm cho văn hoá chính trị ngày càng giữ vai trò chủ đạo, là động lực to lớn của phát triển và tiến bộ, công bằng xã hội.

Trong công cuộc đổi mới toàn diện đất nước, đẩy mạnh phát triển kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa và hội nhập quốc tế hiện nay, việc xây dựng văn hóa trong chính trị là một đòi hỏi tất yếu, khách quan và khi văn hóa chính trị thấm sâu vào đời sống xã hội, nhất là trong tổ chức và hoạt động chính trị (lãnh đạo của Đảng, quản lý điều hành của Nhà nước, thực thi công vụ của đội ngũ cán bộ, công chức, viên chức) sẽ là sức mạnh nội sinh đảm bảo cho đất nước phát triển nhanh và bền vững.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa XI, Nghị quyết Hội nghị lần thứ 9 về xây dựng và phát triển văn hóa, con người Việt Nam đáp ứng yêu cầu phát triển bền vững đất nước, Hà Nội, 2014.
2. Đảng Cộng sản Việt Nam, *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII*, Nxb. Chính trị quốc gia, Hà Nội, 2021.
3. Hồ Chí Minh, *Toàn tập, tập 5*, Nxb. Chính trị quốc gia Sự thật, 2011.

4. Lưu Kỳ Bảo: *Thách thức và kinh nghiệm về xây dựng đảng của Đảng Cộng sản Trung Quốc trong điều kiện mở cửa đối ngoại, trong sách của Hội đồng Lý luận Trung ương*, Nxb. Chính trị Quốc gia Sự thật, Hà Nội, 2007
5. Lý Trí Dũng, *Kiên định thúc đẩy phát triển quản trị đảng nghiêm toàn diện một cách sâu rộng*, Tạp chí Viện nghiên cứu môi trường trái đất, Viện Khoa học xã hội Trung Quốc, ngày 4-1-2018. <http://ieexa.cas.cn>.
6. Lê Văn Hòa, “Giám sát và đánh giá chính sách công”, Nxb Chính trị quốc gia – Sự thật, Hà Nội, 2016.
7. Marcel Prelot và Georges Lescuyer, *Lịch sử các tư tưởng chính trị*, Nxb. Dalloz, Bản dịch của Viện Chính trị học - Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh, Hà Nội, 1975.
8. Nguyễn Trọng Chuẩn, *Văn hóa ứng xử ở Việt Nam hiện nay: Thực trạng và một số vấn đề đặt ra*, Tạp chí Triết học, số 7 (350), Hà Nội, 2020,
9. V.I.Lênin: *Toàn tập, tập 4*, Nxb. Tiến bộ, Mátxcova, 1978, ,
10. Vương Bình Lâm, *Tăng cường xây dựng văn hóa chính trị trong đảng - Học tập quán triệt tinh thần Hội nghị Trung ương 6 Khóa XVII Đảng Cộng sản Trung Quốc*, Nhân dân Nhật báo, ngày 21-12-2016, <http://opinion.people.com.cn>